

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Vera sententia sequentibus conclusionibus declaratur & statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

cepistis spiritum adoptionis : ad Galatas 4. *Vi* adoptionem filiorum recipiemus ; ad Ephes. 1. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum*, & alibi passim. Ratio etiam id suadet: Adoptio enim, ut diximus, est gratuita assumptio personæ extraneæ ad alterius hereditatem : Sed Deus gratuito & liberaliter creaturam rationalem assumit, seu elevat ad beatitudinem; in qua Dei hereditas consistit, & ad quam ex sua natura nullum habet jus, subindeque ad eam ut persona extranea comparatur : Ergo Deus homines adoptat in filios. Unde Chrysologus serm. 70. hæc verba orationis dominicæ, *Pater noster qui es in cælis*, expendens, sic ait: *Servus dominum Patrem vocare audeat, iudicem suum reus nuncupat genitorem: conditio terrena suâ se voce adoptat in filium; qui terrena perdidit, æstimat se Divinitatis heredem. Sed audemus, quia præsumptio dicentis non est, ubi auctoritas est jubentis: ipse enim nos hodie dicere sic voluit, qui nos docuit sic orare. Et quid mirum; si homines Dei consecravit in filios, quando se hominis dedit & aptavit in filium? Carnis tunc naturam transfudit in divinam, Deitatem quando humanam detulit ad naturam; tunc hominem sibi in cælestibus præstitit cohæredem, quando se participem reddidit terrenorum. Et serm. 10. Audivimus fratres, quod nos tulit divina dignatio, quod paternitas extulit nos superna: credamus nos Dei filios, respondeamus generi, vivamus cælo, patrem similitudine referamus, ne perdamus vitis quod sumus per gratiam consecuti. Similia scribit Cyprianus in lib. de spectac. ubi etiam mirum in modum hanc filij Dei adoptivi dignitatem extollit, Christianos adhortans, ut tales se exhibeant in moribus, quales filios Dei decet: Nunquam humana opera mirabitur (inquit) quisquis se cognoverit filium Dei. Dejicit se de culmine generositatis, qui admirari aliquid post Deum potest. Cum ergo te sollicitat caro ad turpia, responde filius Dei sum; ad majora natus sum, quam ut me ventris mancipium efficiam. Cum te mundus tentat, responde, filius Dei ego sum, cælestibus opibus destinatus; indignum est ut terre punctum confecter. Cum te demon invadit, cum honores promittit, responde, Dei filius sum, regno æterno natus, vade retro Sathana. Noli ergo degenerare à præcelsis filiorum Dei cogitationibus: Agnosce (addit Leo Papa) dignitatem tuam, & divina consors factus nature, noli in pristinam vililitatem degeneri conversatione redire.*

107. Tertiò advertendum est, quod sicut filiatio naturalis dupliciter sumi potest, nempe formaliter, & fundamentaliter; & in prima acceptione à relatione prædicamentali præstat; in secunda verò, à generatione passiva, seu à natura ut per generationem accepta: ita filiatio adoptiva hac duplici acceptione gaudet: unde si sumatur formaliter, in relatione consistit; si verò fundamentaliter, supponit pro fundamento ad quod relatio consequitur: & de tali fundamento in præfati disputamus, & inquirimus quænam sit forma illud formaliter præstans, seu in ratione fundamenti prædictæ relationis formaliter constituens.

108. In cujus difficultatis resolutione variè opinantur Authores: quidam existimant Divinitatem Spiritus Sancti, iustis extrinsecè unitam, seu animæ iustorum intimè præsentem, mediâ gratiâ habituali, esse formam, quæ præstat formaliter esse filium Dei adoptivum, concurrente gratiâ sanctificante solum ut vinculo. Ita Lessius lib.

A 2. de summo bono cap. 2. Alij asserunt charitatem habitualement esse formam quæ talem effectum præstat, & quæ fundamentum proximum filiationis adoptivæ Dei formaliter constituit. Sic docet Aureolus in 1. dist. 17. quæst. 1. art. 2. Nominale verò, cum Scoto & Durando, tenent filiationem adoptivam præstari quidem à gratia sanctificante, non tamen ratione suæ entitatis & perfectionis, sed ex lege & pacto Dei, quia nempe Deus qualitatem illam supernaturalem, de se ad talem effectum insufficientem & improporcionatam, deputavit ac destinavit ad illum præstandum, & per talem deputationem, valorem ei sufficientem contulit; sicut moneta regio sigillo signata, certum valorem & æstimationem habet, quam ex se non obtinebat. Denique Suarez lib. 7. de gratia cap. 3. docet quidem gratiam habitualement, ratione suæ entitatis, nullo Dei extrinsecò favore expectato, filiationem adoptivam causare, seu fundare; sed addit cap. 3. num. 16. de potentia absoluta talem effectum posse ab alia forma præstari, vel hominem posse filium Dei adoptivum per solam extrinsecam denominationem, sine ullo habitu, vel qualitate intrinsecâ, constitui; quia Deus potest illum solâ suâ voluntate ad gloriæ cælestis hereditatem acceptare, seu destinare.

§. II.

Vera sententia sequentibus conclusionibus declaratur & statuitur.

Dico primò: Divinitas Spiritus Sancti, extrinsecè nobis unita, seu assistens, non præstat per modum formæ filiationem Dei adoptivam.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Forma quæ quis regeneratur in filium Dei, seu quæ terminat formaliter spiritualem generationem, causat formaliter fundamentum filiationis adoptivæ: Sed Divinitas Spiritus Sancti nobis extrinsecè unita, vel assistens, non est forma quæ quis regeneratur in filium Dei, seu quæ terminat formaliter spiritualem hominis generationem: Ergo non causat formaliter fundamentum filiationis adoptivæ. Major pater, quia de filiatione adoptiva, proportionem servatâ, philosophandum est, sicut de naturali: Sed in naturalibus illud quod terminat formaliter generationem, causat formaliter fundamentum filiationis naturalis: Ergo pariter fundamentum filiationis adoptivæ causatur formaliter à forma, quæ est terminus formalis spiritualis generationis. Minor verò suadetur primò ex D. Thoma hic art. 3. in corp. ubi explicans de gratia habituali illud 1. Petri 1. *Maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamini divina consortes nature*, subdit: *Et secundum acceptionem huiusmodi nature, dicimur regenerari in filios Dei*: Ergo ex D. Thoma, forma quæ quis regeneratur spiritualiter in filium Dei, seu quæ est terminus formalis spiritualis generationis, est ipsa gratia habitualis, non verò Divinitas Spiritus Sancti, extrinsecè nobis unita seu assistens.

Secundò probatur eadem Minor ratione: Forma terminans spiritualem generationem est quæ terminus genitus spiritualiter vivit; sicut forma dans vitam formaliter termino naturalis generationis, illam formaliter terminat: Sed Divinitas Spiritus Sancti, nobis extrinsecè unita, non est principium quovivendi spiritualiter: Ergo nec formalis

terminus spiritualis generationis. Major est evidens: Minor ostenditur primò ex D. Thoma 2.2. quæst. 23. art. 2. ad 2. ubi ait: *Deus est vita effectiva, & anima per charitatem, & corporis per animam: sed formaliter charitas est vita anime, sicut & anima corporis*: Ergo ex D. Thoma Divinitas Spiritus Sancti, nobis extrinsecè unita, nequit esse principium quo formale vivendi spiritualiter. Ratio etiam id suadet: Nam forma, quæ est principium quo formale vivendi, debet per identitatem, aut per physicam informationem, accipienti vitam uniri: At Divinitas Spiritus Sancti nullo ex his modis nobis uniri potest, cum uterque modus unionis imperfectionem importet: Ergo nequit esse principium quo formale vivendi spiritualiter.

III. Potest insuper probari conclusio aliâ ratione: Eadem forma quæ dat esse filium Dei adoptivum, hominem justificat, ut constat ex Tridentino sess. 6. cap. 4. ubi ait quod *nostra justificatio est translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Ade, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei*: Sed Divinitas Spiritus Sancti, nobis extrinsecè unita, non justificat nos formaliter, ut colligitur ex eodem Tridentino ibidem cap. 7. dicente: *Denique unica formalis causa* (nostræ justificationis) *est iustitia Dei, non quâ ipse iustus est, sed quâ nos iustos facit*; iustitia autem quâ Deus est iustus, est ipsa Divinitas: Ergo juxta doctrinam Tridentini Divinitas Spiritus Sancti, nobis extrinsecè unita, non est forma, quæ dat esse filium Dei adoptivum. Unde hæc sententia Lessij non videtur in fide tuta, nec Tridentini doctrinæ consentanea.

Dico secundò: Habitus charitatis non est forma quæ filium Dei adoptivum constituit, sed gratia habitualis.

III. Probat: Illa forma tribuit formaliter esse filium Dei adoptivum, quæ formaliter terminat spiritualement hominis generationem: At forma terminans formaliter spiritualement hominis generationem, non est habitus charitatis, sed ipsa gratia habitualis: Ergo habitus charitatis non est forma quæ filium Dei adoptivum constituit, sed gratia habitualis. Major patet ex similitudine seu analogia quæ reperitur inter generationem spiritualement & naturalem. Minor verò sic ostenditur. Licet homo genitus naturali generatione recipiat simul cum natura proprietates, tamen non terminat formaliter naturalem generationem per proprietates, sed per naturam humanam, quæ est radix illarum: Ergo similiter licet iustus, genitus à Deo spirituali generatione, naturam supernaturalem & illius proprietates recipiat, non terminat tamen spiritualement generationem formaliter ratione proprietatum, sed ratione naturæ ordinis supernaturalis: At gratia habitualis est in ordine supernaturali natura, charitas verò est illius proprietates, ut articulo sequenti patebit: Ergo homo non terminat spiritualement generationem ratione habitus charitatis, sed ratione gratiæ habitualis, quæ est radix illius.

III. Confirmatur: Terminus formalis spiritualis generationis est ille quo genitus vivit spiritualiter radicaliter, seu qui est radix vitæ spiritualis; sicut terminus formalis generationis naturalis est ille quo genitus vivit naturaliter radicaliter, seu qui est radix vitæ naturalis: Sed gratia habitualis dat vitam radicaliter in ordine spirituali, seu supernaturali, non verò habitus charitatis, ut patet: Ergo gratia sanctificans, non verò charitatis habi-

Tom. IV.

A tus, est terminus formalis generationis spiritualis.

Confirmatur ampliùs: Terminus formalis spiritualis generationis est ille ratione cuius homo fit particeps naturæ divinæ, Deoque assimilatur, non in aliquo attributo, sed in natura divina; quod eadem paritate generationis naturalis probatur: Sed homo non fit particeps formaliter naturæ divinæ, nec Deo assimilatur in natura, per habitum charitatis, sed per gratiam habitualement; cum sola gratia habitualis sit participatio formalis naturæ divinæ, sub conceptu naturæ; habitus verò charitatis sit participatio divinæ voluntatis, quæ est illius attributum: Ergo idem quod priùs.

Dico tertio: Gratia habitualis seipsa adæquatè, nullo extrinsecò favore expectato, hominem constituit filium adoptivum Dei.

Hæc conclusio patet ex fundamentis jam statutis: Nam per illam formam homo adæquatè filius Dei adoptivus constituitur, per quam constituitur spiritualiter genitus: Sed per gratiam habitualement, adæquatè, & secluso quocumque favore extrinsecò, homo constituitur spiritualiter genitus: Ergo & filius Dei adoptivus. Major constat, nam esse genitum spiritualiter, est fundamentum relationis filij adoptivi, sicut esse genitum naturaliter, est fundamentum relationis filij naturalis. Minor verò suadetur: Sicut enim homo constituitur naturaliter genitus, per receptionem naturæ convenientis specificè cum natura generantis, ita constituitur genitus spiritualiter, per receptionem naturæ convenientis analogicè cum natura Dei spiritualiter generantis: Sed gratia habitualis se solâ, secundum entitatem intrinsecam, absque ullo favore extrinsecò, est participatio analogica naturæ Dei, ut articulo præcedenti vidimus: Ergo per illam adæquatè, & secluso quocumque favore extrinsecò, homo constituitur spiritualiter genitus.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Accipiens naturam generantis secundum convenientiam univocam, ex vi hujus acceptionis, absque aliquo superaddito, constituitur filius naturalis: Ergo ex vi acceptionis naturæ divinæ, secundum convenientiam analogam, absque indigentia aliquis superadditi, constituitur filius adoptivus: Sed gratia habitualis, ratione intrinsecæ entitatis, est participatio naturæ divinæ, secundum convenientiam analogam, subindeque illam accipiens est similis Deo analogicè in natura sub conceptu naturæ: Ergo ex vi acceptionis illius, absque ullo favore extrinsecò, homo constituitur spiritualiter genitus, filiusque Dei adoptivus.

Respondebis negando consequentiam & paritatem: nam acceptioni naturæ humanæ per naturalem generationem est annexum jus naturale ad hereditatem patris, secus autem acceptioni naturæ divinæ per spiritualement generationem, nisi accedat extrinseca acceptio ad gloriam: unde licet prima naturæ acceptio, absque ullo favore extrinsecò, filium naturalem constituat; secunda tamen non constituit filium Dei adoptivum, nisi accedat aliquis favor extrinsecus Dei, hominem acceptantis ad gloriæ hereditatem.

Sed contra: Naturæ proportionatæ ad aliquem finem debetur connaturaliter affectio illius: Sed gratia habitualis est natura proportionata cum visione clara Dei, quæ est hereditas illius: Ergo Dei hereditas illi debetur connaturaliter, & secluso extrinsecò Dei favore.

Confirmatur: Gratia habitualis, ratione entitatis intrinsecæ, constituit hominem Deo gratum, & objectum congruum divinæ dilectionis simpli-

N. iiij

citer: Ergo illum reddit dignum, cui Deus velit bonum simpliciter tale, quod est visio clara ipsius, & consequenter dat jus connaturaliter ad hereditatem Dei.

Confirmatur amplius: Lumen gloriæ, per modum principij proximi dat jus connaturaliter ad visionem beatificam: Ergo gratia habitualis, à qua lumen gloriæ emanat tanquam proprietas, dabit idem jus connaturaliter, per modum radicis, & principij remoti & radicalis.

119. Dico ultimò: Implicat contradictionem esse filium Dei adoptivum, sine gratia habituali.

Probat: Ad filiationem adoptivam Dei essentialiter exigitur convenientia saltem analogica cum Deo in natura, sub conceptu naturæ: Sed implicat creaturam convenire analogicè cum Deo in natura sub conceptu naturæ, sine gratia habituali: Ergo implicat contradictionem dari sine illa filiationem adoptivam Dei. Major patet ex suprà dictis: Minor probatur. Essentia gratiæ habitualis consistit in hoc quod est esse participationem formalem naturæ Dei sub conceptu naturæ, ut articulo præcedenti ostendimus: Ergo implicat creaturam sine illa convenire analogicè cum Deo in natura sub conceptu naturæ.

120. Confirmatur: Implicat hominem esse filium Dei adoptivum, nisi sit spiritualiter à Deo genitus, cum filiatio adoptiva in spirituali generatione fundetur: Sed repugnat illum esse spiritualiter genitum à Deo, sine gratia habituali: Ergo implicat sine illa esse filium Dei adoptivum. Minor probatur: Esse genitum spiritualiter, est procedere vivens vitæ spirituali à Deo vivente in similitudinem naturæ, ad quod necessarium est vivere radicaliter vitæ spirituali & divinæ: Sed implicat vivere vitæ spirituali & divinæ radicaliter, sine gratia habituali; cum illa sit radix operationum vitalium ordinis supernaturalis, nempe actus charitatis, & visionis intuitivæ Dei, aliorumque actuum supernaturalium: Ergo implicat hominem esse spiritualiter genitum à Deo, sine gratia habituali.

§. III.

Solvuntur objectiones.

121. **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Forma quæ justus vivit in ordine supernaturali & divino, est quæ præstat formaliter esse filium Dei adoptivum: Sed homo justus vivit Spiritu Dei & ejus Divinitate: Ergo Divinitas Spiritus Sancti, justis unita per gratiam, præstat formaliter esse filium Dei adoptivum. Major constat ex suprà dictis. Minor probatur primò ex Scriptura, Joan. 6. *Spiritus est qui vivificat.* Ad Galat. 5. *si Spiritu vivimus, Spiritu & ambulemus.* Item in Symbolo Concilij Nicæni dicitur: *Credo in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem.* Unde Sanctus Thomas 4. contra Gent. cap. 20. observat quod Spiritus Domini initio mundi dicitur ferri super aquas, non quasi ipse moveatur, sed quia primum est motionis & vitæ principium, & quia divino suo halitu & Spiritu omnia vivificat. In hujus rei confirmationem bellicissime notavit Cornelius Mussus Episcopus Bituntinus, lib. 3. de divina historia, omnia spiritu vivificari: *Habent (inquit) Physici in animalibus suos spiritus: anhelitum in primis, tum corpuscula illa in corde, in hepate, in cerebro formata, spiritus videlicet naturales, vitales, & animales. Sunt & ipsis Grammaticis spiritus, quos quidem accentus dicimus, ob id quod syllabis ac-*

A *ciant, veluti earum tenores & toni: sanè ut littere vocales distinctionum, sic litterarum vocalium ipsi accentus videntur esse anime quedam, quod eorum sono acuto, vel gravi, voces ipse formantur, quasi vivant, vigeant, spirent, & loquantur. Hinc porro ad Musicam derivatio sit spirituum: intensiones enim & inflexiones, inclinationes & elevationes in tonis & cantibus, spiritus sunt, quibus animata musica tantam vim habet, ut possit amorem excitare, infundere gaudium, & timores pelleret. Secundò probatur eadem Minor ratione. Divinitas Spiritus Sancti est vita quædam per essentiam & infinita: Ergo de se sufficiens est ad omnia vivificanda; & consequenter unita justis, medio dono accidentali gratiæ sanctificantis, illos seipsa vivificat; ita ut gratia concurrat solum per modum nexûs seu vinculi conjungentis, Divinitas verò Spiritus Sancti, per modum formæ, seu principij quo vivificantis.*

B Respondeo distinguendo Minorem: Justus vivit spiritu Dei, & ejus Divinitate, ut causâ efficiente, & movente ad actus vitales ordinis supernaturalis, concedo Minorem: ut formâ, & principium quo radicali vitæ supernaturalis, nego Minorem, & Consequentiam: nam (ut suprà declaravimus) id quod formaliter præstat esse filium Dei adoptivum, debet formaliter, & non solum effective, vitam supernaturalem causare, seu esse principium radicale talis vitæ; quod Spiritui Sancto competere nequit, cum forma quæ est principium quo radicale vivendi, debeat per identitatem, aut per physicam informationem accipienti vitam uniri, ut suprà diximus. Unde S. Thomas 2. 2. quæst. 23. art. 2. sibi hoc argumentum objicit: *Deus est spiritualiter vita anima, sicut anima vita corporis, secundum illud Deuteronom. 30. Ipse est vita tua: Sed anima vivificat corpus per se ipsam: Ergo Deus vivificat animam per seipsum.* Cui sic respondet: *Ad secundum dicendum quod Deus est vita effective, & anima per charitatem, & corporis per animam; sed formaliter charitas est vita anima, sicut & anima corporis: unde per hoc potest concludi, quod sicut anima immediate unitur corpori, ita charitas anima. Ex quo patet responsio ad utramque probationem Minoris.*

C Ad primam enim desumptam ex Scripturæ testimoniis, dicendum est, Spiritum Sanctum dici vivificare effective, non formaliter, & justos spiritu Dei vivere, ambulare, & moveri, ut causâ efficiente, & impellente, non ut formâ informante, seu ut principio radicali quo vitæ spiritualis & supernaturalis; & in hoc sensu intelligenda esse prædicta Scripturæ & SS. Patrum testimonia.

D Ad secundam, concessio Antecedente, similiter distinguo Consequens: Ergo est de se sufficiens ad omnia vivificanda, formaliter, nego: efficienter, concedo. Ex quo solum sequitur justos vivere Divinitate Spiritus Sancti effective, non verò formaliter.

E Objicies secundò: Filius constituitur per communicationem naturæ ejusdem cum natura patris, specificè, vel numericè: Sed justus non possunt esse filij Dei adoptivi, per communicationem naturæ divinæ, secundum convenientiam specificam, cum natura divina sit immultiplicabilis numero: Ergo constituuntur filij per communicationem naturæ divinæ, secundum identitatem numericam, & consequenter ipsa formaliter Deitate.

Respondeo distinguendo Majorem: Filius naturalis, concedo Majorem: filius adoptivus, nego